41րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2386 — ԻՋՄԻՐ 29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1920 — ՈՒՐԲԱԹ

ՏՆՕՐԻՆ-ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
Հ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան 500 դր.
Վեցամսեայ 250 »
Եռամսեայ 150 »
Օրագրատունեն տրկ. ...
Առաքումեն տրկ. ...
ամեն ամսոյ 1 ին ...

100 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Օրաթերթ ազգային եւ բազմակական

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ - Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Fondateur
M. MAMOURIAN
Directeur-Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN
„Arévélian Mamoul„
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN

100 ՓԱՐԱ

ԻԶՄԻՐԻ ՀԱՅ Կ. ԽԱԶԸ

Աշխարհի մէջ ամենէ դիւրին և ամենէ հեշտին պարագան, որու առջև մարդկային միտքը որևէ դժուարութիւն չունենար, պահանջկոտութիւնն է։

Ամեն խնդրոյ և ամեն տեսիլի մէջ պահանջկոտ դառնալ, լուսագոյն դրութիւնը համարուած է, տառապ խոր ու մանրազննին քննութեան, թէ՝ պահանջկոտ ըլլալու իրաւունքն ունի՞նք, կամ այդ պահանջկոտութեան փոխարէն կատարա՞ծ ենք մեր վրայ ծանրացող պարտքերը։

Պարտք ու պահանջ անշուշտ կ'ընդունինք թէ ձեռք ձեռքի և կողք կողքի տուած կ'ընթանան, ուր որ պահանջ կայ, հոն գոյութիւն պէտք է ունենայ նաև պարտքը, ուր որ պարտք մը կայ՝ հոն բնական բերմունքով գոյութիւն ունի նաև պահանջը։

Ինչպէս Իզմիրի, նմանապէս և այն բոլոր միջավայրերու մէջ, ուր գոյութիւն կրցած ունենալ Հայ կարմիր Խաչը, սկսած է գործել և յաւակցուածէն աւելի օգտակար դառնալու սկսիլ Հայ հիւանդին, հայ տնանկին, հայ բանակին թէ Հայաստանի և թէ Կիլիկիոյ կողմ։

Բնականաբար ստեղծուած վերջին դէպքերու և կացութիւններու բերումով,— մանաւորելով մեր խօսքը Իզմիրի Հ. Կ. Խ.ի վրայ,— թէ Հ. Հանրապետութեան, թէ՛ Կիլիկեան Հայաստանի կողմ և թէ Իզմիր խուժող գաղթականներու խնդումովը, այդ հիմնարկութեան պէտքը ևս աւելի սկսաւ չեզտուիլ ու զգալի դառնալ, այնպէս որ ամեն կողմէ եղած խնդրանքներու գոհացում տալու անկարելիութեան առջև կ'գտնուի, որովհետև այն համեստ միջոցները, որոնք առանձինն ունի, բաւարարութիւն չեն կրնար տալ իր գործունէութեան ընդլայնումին։

Հ. Կ. Խաչը իր ներկայ ոյժով չկրնար բնականաբար թէ Հանրապետական բանակին անմիջական ու սոսկողական պէտքերուն, թէ Կիլիկիոյ մէջ տուայտող թշուառ գաղթականութեան և թէ Իզմիրի մէջ գտնուած բազդազուրկ գաղթականներու բոլոր կարօտութեանց ձեռք կարկառել։

Պահանջկոտ ըլլանք, սակայն այդ պահանջկոտութիւնը արտայայտելէ առաջ, լաւագոյն պիտի ըլլար անդրադառնալ թէ մենք՝ մեր պարտականութիւնը կատարա՞ծ ենք լիուլի հանդէպ Հ. Կ. Խաչին։

Պարտքի ու պահանջքի հաշիւը հաւասարակշռելէ յետոյ միայն կրնանք իրաւունք ունենալ առաջ դնելու մեր կարիքները կարևորերուն գոհացում տալու պահանջքը։

Իզմիրի Հ. Կ. Խաչը սակայն, իր պաշտօնին բնոյթին ու այդ բնոյթին բերումով՝ իր վրայ դրուած ակնկալութիւններուն մատչիրազեկ, անփոյթ չդտնուիր և ամեն տեսակ ճիգ ու ջանք չխնայելէն կիրարկելու ձեռնամուխ կ'գտնուի, որպէսզի յաջողի գոհացնել օրուան պահանջքներու այն բաժինը, որ իր վրայ կ'ծանրանայ։

Ահա այս նպատակին գոհացում տալու եռանդով, յառաջիկայ չաբթուան մէջ, պիտի ձեռնարկէ գօքարդներու վաճառումին, մասնաւոր օրուան մը մէջ, ստացած բարեացակամ արտօնութենէն իսրախուսուած՝ տեղական Հելլէն բարձր հմտիսերութենէն։

Իզմիրի Հայ տարրին բոլոր խնդրանքներն ու ձեռնարկները, տուայտուածները, աւելորդ է ըսել թէ կ'յուսին բարեացակամ տրամադրութեամբ մը, և ինչպէս ասկից առաջ օրերու, նմանապէս և այժմ Հ. Կ. Խաչին համար, միևնոյն փութկոտութիւնը ցոյց տուած է Հելլէն իշխանութիւնը և միւս կողմէ, Իզմիրի Հելլէն ժողովուրդին բարձրագիր տիկիններէն ու պարոններէն ընտրուած խումբ մը, Հ. Կ. Խ. Նախագահի Ազն. Տիկին Մաթըլէն Ղ. Սաչեանի փափաքին անմիջական գոհացում տալու հաւանդով, քանի մը ժողովներ գումարած և ամեն տեսակ կարգադրութիւններ ըրած է, Հայ Տիկիններու, Պարոններու և Օրիորդներու հետ, որպէսզի յաջողութեամբ պսակուի Հ. Կ. Խ. համար որոշուած օրը և ակնկալուածէն աւելի հասութաբեր ըլլայ։

Արդ՝ Հ. Կ. Խ.ի Իզմիրի Մասնաճիւղը, նախաձեռնութեամբ Տիկին Եսայեանի, որու մասնակցութիւնը և ցոյց տուած անձնուիրութիւնը ամեն գովեստ ու գնահատութենէ բարձր կ'մնայ, —որովհետև անժխտելի է, որ անոր շնորհալի նախագահութեան կ'պարտինք օտար և ի մասնաւորի Հոյն մեր քաղաքակիցներու և քաղաքացուհիներու բերած մասնակցութիւնը,— իր պարտքը լիուլի կ'կատարէ և կ'նշանակէ թէ կ'ճանչնայ իր նախագահած Միութեան պարտականութիւնները և զանոնք լրացնելու կամ գոհացնելու կ'աշխատի, հետևաբար չթերանալ իր պարտուց մէջ։ Խնդիր է թէ այն ժողովուրդը, որ շարունակ պահանջկոտութիւն ցոյց կուտայ, և իրաւամբ կ'փափաքի որ կրնայ դաշտին վրայ ընկնող Հայ կարիքը՝ իր վէրքերուն վիրակապը և իր ցաւերուն գեղամփը, Կիլիկիոյ գաղթականը իր հիւանդութեան խնամատար ձեռք մը և Իզմիրի տնանկ հիւանդը իր անարձն մօտ գթութեան քոյր մը ունենայ, հարկ է որ իր կարգին ինքն ալ ճանչնայ իր պարտականութիւնը և զայն կատարէ լիառատ ու անվերապահ ոգիով մը։

Երբ ժողովուրդն ևս իր կողմէ ցոյց տայ ակնկալուած աջակցութիւնը, այն ժամանակ Իզմիրի Հ. Կ. Խաչը լիուլի կ'յաջողի իր առաքելութիւններուն մէջ և այլևս հարկ չմնար զայն պարտականութեան ուղիին հրաւիրել։

Յառաջիկայ չաբթու, Հ. Կ. Խաչի նուիրուած օրուան մէջ Իզմիրի ժողովուրդին ուշադրութեան կ'յանձնենք հետևեալ չատ կարևոր կէտերը։

Եթէ կուզէ որ Հ. Հանրապետական քաջարի բանակը մինչև վերջ իր վրայ դրուած յոյսերուն գոհացում տայ և իր կուրծքովը պատուար կանգնի բարբարոս հարգանդիրուն արշաւանքին, հոն կայէ որ վիրաւոր գինուորը խնամք ու պարգուբանք վայելէ։

Եթէ կուզէ որ Կիլիկիոյ գաղթական միջավայրերու մէջ գտնուող մեր կըրիճները և անոնց պարագաները դէպ ու զարման ունենան, վերջապէս եթէ կուզէ որ Իզմիրի մէջ խնդրուած գաղթականները զոհ չերթան գտնագան հաճարակներու, պէտք է լիուլի և առատաձեռնօրէն կատարէ իր վրայ ծանրացող պարտականութիւնը հանդէպ Հ. Կ. Խաչին։

Եւ իր պարտականութիւնը կատարելէ յետոյ միայն կրնայ պահանջկոտ դառնալ։

Հ. Մ.

ՀԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՄԷՋ

«Մտասևեռուն գաղափարը՝ յիմարութեան տրամաբանութիւնն է» ըսած է նշանաւոր հեղինակ մը։

Եւ որքան ճիշդ, որքան անհերքելի ճշմարտութիւն մրն է, գաղափար չունիք։

Երևակայեցէք մէկը, որու միակ փափաքը, միակ երազը, միակ մտածումը անընդհատ, գիչեր ու ցերեկ, ուղղուած ըլլայ նպատակի մը, ենթադրենք թէ հարուստ ըլլալ ուզէ, այլևս ինչ որ ընես, չես կարող զինք այդ ախտէն հեռացնել, չես կարող ուրիշ նիւթի վրայ խօսիլ, տարբեր ուղղութիւն մը տալու յաջողիլ, ինչ որ ընես, ան չարունակ իր մտասևեռուն գաղափարին պիտի դառնայ և պիտի խօսի անընդհատ իր միակ իդէալին վրայ հարուստ ըլլալ։

Ուրախութեան մէջ, զուարճութեան պահուն, գժբաղդ ոգորագային մը մէջ, նոյն իսկ յուղարկաւորութեան մը պահուն, գագաղի մը, մահուան մը առջեւ, առիթ մը պիտի գտնէ ականջիդ փսփսալու, թէ ի՞նչ ընելէ է հարուստ դառնալու համար...։

Եւ հեղինակին խօսքը կուգայ իր տեղը կ'գտնէ, «Մտասևեռուն գաղափարը՝ յիմարութեան տրամաբանութիւնն է»։

Շատեր կ'ճանչնամ, որ գժբաղդաբար այս ախտէն վարակուած են, արթնուն կ'երազեն, քնացած կ'երազեն, քալած միջոցնուն կ'երազեն, ընկերական չրջանակներու մէջ չրանակ խօսքը կ'բերեն իրենց մտասևեռութեան, և այնքան զարմանալի կ'պատնան, որ կ'սկսիս ուշադրութեամբ հետևիլ անոնց այդ ախտավարակ վիճակին և ուսումնասիրել թէ ան յարմարագոյն հնարանքներ կրնան գտնել, ախտաբանական տեսակէտէն առաջնորդուած։

Այս տեսակ հնարանքներէն չատեր ունինք մեր մէջ, ֆիհատաքրքրական պարագաներ, թէև աւելի արդհատանքի ու ներողամտութեան արժանի...։

Ելի

ՔԱՆԻ ՄԸ ԽՕՍՔ

Պ. ՅԱԿՈՒԲ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆԻ

Զօրավար Անդրանիկի Սրբանոց այցելութեան առթիւ ձեր և Պ. Բարսեղ Կիւլպէնկեանի միջև ծագած բանավէճին ուշի ուշով հետևեցայ։

Երկու կողմէն տրուած բացատրութիւններէն լիովին համոզում գոյացած ըլլալով որ հրաւէրը ոև է յետին նպատակ եղած և փոխանութեան գործին ալ ոևէ վնաս հասցուցած չէր, ուրեմն իբր յանձնաժողովոյ անդամ անչուշտ դուք ալ տեղեակ ըլլալով Պ. Կիւլպէնկեանի տուած մանրամասնութեանց, յիշեալին վրայ ձեր նախ բերանացի և յետոյ հրապարակաւ գործած յարձակումը, եթէ նպատակաւոր չէր՝ գէթ անհեգի էր։ Բայց զարմանալի է որ հակառակ Պ. Կիւլպէնկեանի տուած հաւաստումներուն թէ այլեւս այդ խնդրոյ չուրջ ինչ որ ալ գրուէր չպիտի պատասխանէր, դուք ձեր երկրորդ երկար նամակին մէջը գրգռած էիք այն տնտակ խնդիրներ, որոնք անձնականութիւն կը հատէին և մինչեւ հիմայ պարկեշտ ճանչցուած ազգային մը արժանապատուութիւնը վիրաւորելու հանգամանքը ունէին։ Զոր օրինակ, ակնարկութիւնը ըրած էիք պատերազմի արհաւիրքի օրերուն Առաջնորդարանէն տրուած ծանօթ ցանկին։

Իբր մտքէն հետևող մը և կատարեալ գիտակ մը յիշեալ գժբաղդ ժողովին գործառնութեանց, արդարութեան և խղճի պարտականութիւն կը համարիմ ձեզի ըսելու թէ Պ. Կիւլպէնկեանը իր ընկերներուն հետ, ամենայն ձեռքերու կոչմէն այդ գժբաղդ ժողովին վրայ դրուած բեռը թեթևացնելու և չարիքը սահմանափակելու գործին մէջ գերմարդկային ճիգեր թափած և շատ պատուաբեր գործ մը կատարած է, միմիայն տեղի տալով անկարելիին առջեւ։

Եւ կը յուսայի որ այս պարագան ձեզի ալ ծանօթ էր եթէ կարծիքիս մէջը կը սխալիմ, դուք կրնաք ըսաւգել ձեր Բաթրօնէն՝ Պ. Ստեփան Աւետիքեանէ, որ նոյն գժբաղդ ժողովին անդամակցելով և բոլոր նպատակներուն ներկայ գտնուած ըլլալով այդ իրողութենէն մտքէն տեղեակ էր։

Երկրորդ, Տեղապահ Ծովհան վարդապետը պաշտպանելու պատրուակին տակ յարձակում կը գործէք քաղաքէն բացակայ երկու քարտուղարներուն, անուանելով զանոնք արատաւորուած հկեղեցականներ, ինչ որ ձեր գրգռած օրբանոցի այցելութեան խնդրոյն և Ծովհան վարդապետին հետ սակ կապակցութիւն չունէր։ Յիշեալ հկեղեցականներուն քաղելով, եթէ հարկ դատեն, ձեզի պատասխանելու հոգը, ես կը կարծեմ թէ դուք, որ Պ. Կիւլպէնկեանի կը վերագրէիք ակռայի ցաւ հանդէպ Դաշնակցութեան, նոյն բանը դուք ունեցած պէտք է ըլլաք յիշեալ հկեղեցականներուն դէմ։ Այլապէս անբացատրելի կը մնայ ձեր այդ յարձակումը։

Երրորդ, ակնարկած էիք ամուսնալուծման գատի մը. այդ ակնարկութիւնով Պ. Կիւլպէնկեանին, իբր գատը կորսնցնող փաստաբան մը, Ծովհան վարդապետի հանդէպ ոխակալութիւն կը վերագրէիք։ Ձեր ակնարկած և մօտաւորապէս մէկ տարի առաջ տեղի ունեցած այդ գատին հետեւանքով, Պ. Կիւլպէնկեան Ծով-

հան վարդապետէն վչտացած էր կամ ոչ՝ չեմ գիտեր, բայց տեղեակ չէինալ դատին բոլոր իրապարձութիւններուն ձեզի կը վստահացնեմ որ Ցովհան վ. բացառապար անձամբ նախապահելով չէինալ դատավարութեան նիստերուն, տխուր գեր մը կատարած և անարգար վճիռ մը արձակած էր։ Եթէ չէր ուզեր հաւատալ ըսածներուս, ատոնց եղեք գաւրիարքարանէ որ չէինալ դատին քղքածքարները հազարումէկ դժուարութիւններով և կրկին կարգ հրամաններով Ցովհան վ.ին ձեռքէն խլած և պարունակած վճիռն ալ յետ քննութեան՝ բեկանած էր։

Ջորրորդ, այդ դատին իբր հետեւանք, քննադատած էիք նաև Գ. Կիւլէկեանը, Գաւառական Ժողովի վերջընթեր նիստին մէջ ոխակալութեան պատով մրցվհան վ.ին վերայարձակած լլլալուն համար։ Բայց, կը չո՞ւ կը մոռնաք թէ այդ յարձակումը գործուած էր ոչ թէ Գ. Կիւլէկեանի այլ Գ. Մեսրոպ Սիմոնեանի կողմէն, երբ ազդուելով Ցովհան վ.ին նոյն պահուն արտասանած և մրմնայի ժողովային համերաշխութիւնը խանգարելու բնոյթ ունեցող եկեղեցական մը անվայել ճառէն, կը գէշեր. «Ես չատ եկեղեցականներ անիծեցի բայց ձեզի պէս եկեղեցական մը բնաւ չի հանդիպեցայ»։ Եւ Գ. Կիւլէկեան ու ուրիշներ կը ձայնակցեին Գ. Սիմոնեանի չատ արդար բողոքին, խօսքով կամ ձայնակցութեամբ։

Ուրեմն այդ յարձակումը՝ ոչ թէ ձեր ըսածին պէս կանխամտածուած խոշոյն յարձակում մըն էր, այլ Ցովհան վարդապետին հետեւած անուղիղ ընթացքին վայրկենական ապատուրեքեանը տակ գործուած արդար յարձակում մը։ Եթէ այս պատգամներն ալ ձեր յիշողութենէն սպրդած են, իբր Գաւառական Ժողովոյ անդամ, կրնաք դիմել նոյն Ժողովոյ յիշեալ նիստին արձանագրութեանց և ստուգել բածներս։

Հինգերորդ նորէն Ցովհան վ.ը պատճառելու և Գր. Կիւլէկեանը հարուածելու մարմաջին տակ, ընդունելով հանդերձ թէ Իզմիրի Ազգ. գործերը այժմ կը ներկայացնեն քաոսային և անկերպարան վիճակ մը, զայն կը վերագրէք Ցովհան վրդ.ի բացակայութեան, ակսինքն ըսել կ'ուզէք թէ Ցովհան վ. եթէ Իզմիրէն մեկնած և ազգային գործերը ապիկար ձեռքերու մէջ մնացած չըլլար, ներկայ անհնախանձելի վիճակը չի պիտի ստեղծուէր։ Բայց բարեկամ, կամ գիտմամբ և կամ անգիտակցաբար այս կէտին մէջ ալ չարաչար կը սխալիք, որովհետեւ տեղական ազգային գործերու ընթացքին մօտէն տեղեակ մը չատ լաւ կը հասկնայ թէ, ներկայ քաոսային վիճակը մէկ առիթէ իվեր ազգային գործերուն տրուած սխալ ուղղութեան բնական հետեւանքն է, ապա թէ ոչ, մէկ երկու տարուան ընթացքին ներկայ քաոսային վիճակը չէր կրնար ստեղծուիլ. Իզմիրի Ազգային կեդրոնական Որբանոցը։

Հակառակ որ յիշեալ որբանոցին պատուական և անձուկական տեսչուհին Տիկ. Վ. Սէքիրնը իր փոխանորդով ինչպէս նաև իր կարեւոր և գործօն անգամներէն Ազնաւորեան, Թագուրեան և Տիլպէրեան ամիսներէ իվեր քաղաքէս կը բացակային, հակառակ որ Ազգային անուանկը իր անկերպարան վիճակին բերմամբ ամիսներէ իվեր իր խոստացած ամսական 3000 ոսկին ակամայ չի կրնար վճարել, բայց Ց. Վ. էն անկախաբար, իր տեսչուհիին և վարիչներուն շնորհիւ, հաստատուն և լաւ հիմերու վրայ դրուած այդ տիպար հաստատութիւնը, անսայթաք կը քալէ, և պիտի քալէ ալ. հակացո՞ր բարեկամ։

ԴԻՏՈՂ ԱԶԳԱՑԻՆ ՄԸ

☞ Ուշադրութեան կը յանձնենք մեր ընթերցողներուն Յրդ էջի յանուցումներն և դրամական հրապարակը։

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

(Մեր սեփական ընդհանրէն)

Մերսին, 17 Հոկ. 1920

Վերջապէս պատահեցաւ։

Առաջին Ս. Դ. Ժողովեան կազմակերպեան մասնաճիւղը, հարկադրուեցաւ՝ երկարատև քննութեամբ մը, յիդափրճանքի յատուկ ուղի մը հետեւիլ։

Վատթեց իր ձեն տխուր պերճկատարները։

Տիրոջ՝ Մատթէոս Ներգեանի, Սարդիս Կէկիլեանի, և Առաքել Քէչեանի, ուսոյս արբանեակներուն հետ. բուն ապրեցաւ՝ Առաջնորդ Գերապատիւ Տ. Գէորգ Ծ. վրդ. Եպս. Նալեանի՝ կուսակցութեան չարքերէն վտարուեցան։

Այդ ժէնթը ընելու համար չատ մեծ յիմարութեան պէտք էր։ Ժողովականք միայն կրնային ընել, և ըրին այն Ժողովի ինչ օգուտ, երբ չարիքը իրենց նպատակին համար ու նիւթական անոգին ինաւուց պատճառ եղած էին։

Պիտի տեսնենք թէ՝ հիւթական վնասը։

Գործուած այս և դեռ ատոնց նմանները կողմէն, զգետ մէկ ահագին ինչսէս պատ եմ, Կիլիկեան հարցին Բանան էր։ Ես կը յուսամ թէ բուռական ատեն խորհած պիտի մնար ազգ մերթողի ոճախոս Ողջախոհութեան նշտարին, մեր սպասածէն աւելի չուտ սկսաւ վիրահատել փտախտաւորած մարմիններու։ Երանի՞ թէ իր բարերութեանը մէջ մնար Ժողովականներուն տոհոյ մասը և չ'տարուէր այդ անպիտաններուն հանիլիք վվլուկին։

Սակէ առաջուայ թղթակցութիւններս, Ամաթճայի և Հաճընոյ արշաւախումբի խնդրոյ մասին, վստահ եմ որ հրատարակեցիք, չնայիլով որ առանձ ուռչին թափով մի քիչ տարօրինակ էին ճշմարտութիւն էր որ գրած էի, և դուք, ճանչնալով իմ անկողմնակալ ընթացք տալու քաղաքութիւնը ունեցած էք, ո՛ր մէկ թղթակից, որ ո՛նէ ձեռամով, նկատառով, և այս կամ այն կողմ թեքելով իրերը կը պատկերացնէ, իր նպատակին կշռումին դէմ մեղանչած կ'ըլլայ։ Ոճախոհ թղթակցութիւն կը գրեն իբր հասալ։

Այո, ճշմարտութիւնները պիտի պատկերացնէ իրենց իրական գոյնովն։ Սակայն որքա՜ն գժուար և պատասխանատուութիւն տրուերը գործ մ'էր— եթէ երբէք Կիլիկեան թղթերը կանոնաւորապէս ծաւանար, պիտի տեսնէք որ բոլորն ալ կ'գրպակին կշեռքան հաղորդ և կը վերջացնեն թափուած ակնարկութիւններով։ Իզմիրցին չի կրնար ըմբռնել ատոնց իմաստը։

Չնչսհանութենէ վտարուած տրխուր հանդիսակ ենք Հայաստան։ Ի բերդոյ Ատենապետն էր Կէկիլեանը՝ թաղականութեան օրին։ Իսկ Առաջնորդը՝ չբոնիեանց ակը

Ան կերպանցը էն ջէնթէն վայրկեաններուն, յորում Կիլիկեան հարցը իր կէնիթին հասած է, և յաջողութեանը համար պէտք ունի զօրաւոր օժանդակութեան, ընդհակառակն, այս պիտակազերծ խմբակը ըրաւ ամէնէն ատարնաքարշ ձեռնարկը։

Կիլիկեան հարցի նուիրեալները կը մնայ իր քարեշութեանը մէջ, և ատէն ժամանակ աւելի «իր բուն չաւդին մէջ էն»։ Սակայն «ան խմբակին» գազանի ձանքերը աւեր գործեցին, աւեր սփռեցին չորս կողմ։

Անպատ. 10ին, Առաջնորդին դէմ տեղի ունեցած պոռթկումը, եկեղեցւոյ մէջ, արթնցուց Հնչակեանները։ Անմիջապէս քաղաքութիւնը ոտնեցան ժողով կազմելու, խնդիրը քննելու, և արիաբար վտարեցին «Առաջնորդը և իւրայինք»։

Ասոնք պատ են, միւսոնց հանդէպ կատղ մը մերկացուցին ընելու, Ներսոցը փակուիլ սկսաւ։ Սրանի՞ թէ լուռ մնան։ Ես ալ չ'ներկաբերլով՝ պիտի դիտել տամ որ «կուսակցութեան մը չարքերէն յետ մանրակրկիտ քննութեան վտարուածներ, չ'պարտին մըննալ նաև իրենց միւս պաշտօններուն վրայ։

Առաջնորդը պէտք չէ յամառի, առաջնորդ մնալու։

Քահակը և մարմինը պարարեց։ Լաղ քաշուի անկիւն մը, ու իր ըմբռնածին պէս վայելէ իր այս «ձեռնադրութիւնը»ո՝ք թէ «եպիսկոպոսական», այլ «կաթոդիկոսական» եղաւ։

Երեցհանը՝ Ուսումնական Խորհրդոյ ատենապետութենէն կէղուրհանը՝ թաղականութենէն, և դեռ իրենց յայտնիւ գաղտնի պաշտօններէն մերկանալու հետ Անոնք ալ նուիրական են, կուսակցութեան չափ և անոնց մէ ալ աւելի։

Ահա՛ Առաջնորդը, իր քահանաներէն կազմած քաղաքական ժողովը. Թաղականութիւնը՝ առժամանակեայ, Ուսումնական խորհուրդը, ևն. ևն։

Ամենքը մէկանց, յայտնուեցան պէտքն քօղազերծուելովը։ Ժողովուրդը ցարդ կը մտահոգուէր որ՝ ատոնք (ազգաշէնականները) իրապէս կը վայելեն հովանաւորութիւնը Հնչակեանութեան, ու լարուած էր կուսակցութեան դէմ։

Հիմա յայտնուեցաւ թէ ազգասէրներու յանդգնութիւնն է որ ժողովուրդը մղեր է այդ հնթադրութեան։

Ես չեմ կրնար ըմբռնել թէ՝ որպիսի սիզբունքով, խիղճով ա՛նէ զգացում, տարրական զգացում ունեցող Հայ, սա կերպասնէրէն արբազան վայրկեաններուն, կը գաւճանէ իրեն անձնուած նուիրական պաշտօնին դէմ, կը խորէ այն գումարէն՝ որ հաւաքուած է ճչմարիտ հայրենասէրներու խնայողութիւններէն.

Մենք այնպէս կ'ըմբռնենք թէ՝ ամէն Հայ, ո՛չ թէ պիտի խորէ, այլ իր հացին պատառը կիսելով պիտի նետէ սրբութեան սեղանին վրայ։

Դատակոսի մէջ, երբ պատասխանատու պաշտօնի մը գլուխը անցած, «Հայ ուսուցչի մը յատուկ արի կեցուածքով կը գործէի», աչքէն ձախէն վվլուկներ կը հոսէին։ Արհամարհեցի և մինչև վերջը ժայռին գլուխը կանգնած պարտականութիւնս կատարեցի— Ջ'թողուցի, չ'խոյտարեցի որ «խոչեն ու գողնան։ Աստուա՜ծ իմ, ի՞նչ սոսկութիւն։ Մարգ ծոմ պիտի պահէ, պիտի գրկուի, և խնայելով Ս. դատին ի սպաս պիտի դնէ լուման, ի սպաս պիտի դնէ իր բոլոր կարողութիւններու Ամո՛ք։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Ազգային Անցուդարձ

Քաղ. Ժողովը չորեքշաբթի երեկոյ իր չաբաթական նիստը կազմեց նախագահութեամբ Առաջն. փոխանորդ հոր, ներկայ էին Գ. Գ. Ն. Ներսէսեան, Ա. Արիկեան, Մ. Մաներեան, Հ. Նիգոսեան և Բ. Անհազեան։ Ժողովը Հեյլէն վեհ. թաղաւորին մահուան առթիւ չափազանց վշտակրած, որոշեց ցաւակցական հեռագիր մը ուղղել վարչապետ Մ. վէնիզէլոսի և ցաւակցական այցելութիւն մը տալ տեղապահ Բ. Քամխէրութեանն։ Նմանապէս որոշեց եկեղեցական հոգեհանգստեան հանդիսաւոր արարողութիւն մը կատարել Ս. Աստիսանոսի մէջ, հրաւիրելով Հելլէն պաշտօնական քաղաքային ու զինուորական պաշտօնատարները։

Կարդաց Գ. Ս. Խատիսեանէ հասած չնորհաւորական գիր մը, ինչպէս նաև Հելլէն Բ. Քամխէրութեան պաշտօնագիր մը, որով իր օժանդակութիւնը կը խոստանար Հ. փոխանութեան առթիւ։ Որոշուեցաւ արձանագրել։

Տնտես Խորհրդոյ անդամներէն ոմանք հրաժարած ըլլալով, նոր անդամներ ընտրեց Գ. Գ. Լ. վարպետեան և Տ. Տօնիկեան։ Կարդաց Պաքըրճեան տներէ հասած գիրը որ Ուսումն. Խորհուրդը հաղորդած էր ժողովին, ներփակ հաշիւներով։ Կարդաց նաև յատաջիկայ կիրակի կատարուելիք արարողութեան համար Հ. Ց. Դաշնակցութենէն հասած հրաւիրագիրը։

Նկատողութեան առաւ Հ. Կ. Խաչի կողմէ ներկայացուած դիպերու և զանազան իրեղէններու ցուցակը, որոնք յանձնուած էին Տիկ. Ս. Թիւրքեանի և որոշեց փննել յետոյ հրատարակութեան յանձնել։

Որոշեց Հ. Որբ. Ընկերութեան հըրահանգ տալ, որպէսզի յետ այսուայն բոլոր որբուհիները, որոնք որդեգրուիլ կուզուին մասնաւորներէ, Քաղ. Ժողովոյ նկատառման յանձնուին և ժողովը կնքէ պայմանագիրերը։

Որոշուեցաւ Կիլիկեան կամաւորներու դէպի Պոլիս գրկուելու առթիւ եղած ծախուց գումարը գանձել Հայրինիքի Տուրքի յանձնախումբէն։

Քաղաք. Ժողովը զբաղեցաւ նաև Աղիկանց որբանոցի Տեսչուհի Օր. Մարաչլեանի հրաժարականի խնդրով և զանազան պարագաներ նկատի առնելով, որոշեց հրահանգ տալ պատկանեալ մարմնոյն որպէսզի վերահաստատուի իր պաշտօնին մէջ։

— Հայ Բողոք. կողմէ Գ.Տ. Արմազանեան անդամ նշանակուեր է Հոգ. Որբ. Ընկ. գործադիր Ժողովին. (իրրև ի՛նչ չհասկցանք Մ. Ա.)։

— Առաջն. Փոխանորդ Տ. եզիչէ քհնյ. ընկերակցութեամբ Քաղ. Ժողովոյ անդամներէն Գ. Հրանտ Նիգոբոհանի վչտակցական այցելութեան գացած է հելլէն Բ. Քամխէրութեան և ի բացակայութեան Մ. Սքէրիատեսի՝ իրենց այցաքարդները թողուցած են։

— Հ.Կ.Խաչի Իզմիրի Մասնաճիւղին վարչութեան գործունէութիւնը Սեպտեմբեր ամսուան.— 1. Իզմիրի Մասնաճիւղը՝ Ա. պատրաստել տուած է 260 դեղագիրներ 49 ոսկի արժէքով, Բ. դարմանել տուած է և խնամած 3 հատ Քաղի պաղկան հիւանդներ, Գ. երկսեռ 4 ազգայիններու ներարկել տուած է նէօ Սալվարսանի գանազան տեսներ։

2. Գարաքաչի Մասնաճիւղը՝ Ա. պատրաստել տուած է 3 դեղագիրներ և Բ. խնամած է մէկ հիւանդ.

3. Գօրտէլիսի Մասնաճիւղը՝ Ա. պատրաստել տուած է 9 դեղագիրներ և Բ. խնամած է 4 հիւանդներ։

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

ՀՐԱՒԻՐԱԳԻՐ

Կը խնդրուի Հայկական Բարեգործական Ընդհ. Միութեան յարգոյ Անդամներէն որ բարեհաճին ներկայ գտնուիլ Ընկերութեանս Ընդհանուր Ժողովի արտակարգ Բ. Նիստին, որ պիտի գումարուի 22 Յունվար 1921ի ուրբաթ օրը, ժամը 4ին (յ. ա.), Միութեան կեդրոնատեղին, Գահիրէ, 33 Շարա Մատապէկ։

Ներկայիս կը ծանուցուի մեզ թղթակցական քէ այն պարագային որ առաջին անգամ օրինական մեծամասնութիւն չի գոյանայ, ներկայ երկրորդ հրաւէրի համաձայն Նիստը օրինաւորապէս պիտի գումարուի 12 Փետրվար 1921ի ուրբաթ օրը, նոյն ժամուն և նոյն վայրը։

ՕՐԱԿԱՐԳ

1.— Առաջարկ Հայկ. Փոխառութեան մասնակցելու։

2.— Ծրագիր Հիմնական Կանոնագրի փոփոխման։

3.— Ընտրութիւն Նորագ. կեդր. վարչ. Ժողովի։

4.— Անուանում Խորհրդականներու (առաջարկուած փոփոխումը քննադատելու պարագային)։

5.— Թէչատակագիր Ամերիկայի Շրջանակային Ցանցնաժողովի։

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԿԵԴՐ. ՎՐՋ. ԺՈՂՈՎ
(Կնիք)

ՀԱՑ ՁԱՑՆ
Տէր և Տնօրէն.— Ս. Կէպէնլեան
Բաժնեգին տարեկան 800
Հասցէ փոստարկղ 62 Աստանա

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Մ. ԵՕԱՆԷՍՓՈՒԻ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ռումանիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. Եօանէսքու, «Էմբի»ի լօնտոնեան թղթակցին հետեւեալ կարեւոր յայտարարութիւնները րրած է հելլէնօ-ռումանական յարաբերութեանց մասին.

«Չի կրցայ հանդիպիլ պուլկար նախարարապետին, քանզի երբ ես Լօնտոն կը հասնէի, ան կը մեկնէր Անգլիոյ վաճառ. կեդրոններու մէջ շրջելու համար։ Եւ որովհետեւ փափաք յայտնած էր ինձի հետ տեսակցելու, տարակոյս չունիմ որ, առիթը պիտի ունենանք տեսնուելու Պուքրէշի մէջ։

«Փոքր Համաձայնութեան գաղափարը ամէն տեղ նպաստաւոր ընդունելութիւն գտաւ։ Բայց քան մը չպիտի ընեմ, Ցուգոսլաւիոյ կարծիքը եւ անոր գործակցութիւնը ապահովելէ առաջ։ Որովհետեւ մտուր համաձայնութիւն մը կազմելու համար, երկու երկիրներու միջեւ գործակցութիւն մը անհրաժեշտ է։ Ռումանիա եւ Ցուգոսլաւիա միշտ համաձայն եւ իրարու գործակից պիտի մնան։ Ասիկա ազգային քաղաքականութիւն մըն է եւ ոչ թէ անձնական, երկու երկիրներու բարգաւաճութեան եւ ապահովութեան համար։

«Դեռ չեմ որոշած այն վայրը, ուր պիտի հանդիպիմ իմ մեծանուն բարեկամիս՝ Մ. Վենիզելոսի հետ։ Բայց վստահ եմ թէ՝ զայն պիտի կարենամ տեսնել, ըլլայ Աթէնք, ըլլայ Պուքրէշի մէջ, Մինուիդէն առաջ։ Առ այժմ Մ. Վենիզելոս չափազանց զբաղած է ընտրական պայքարով, իսկ ես՝ եւրոպական մայրաքաղաքներու այցելութեամբ։ Բայց մենք միշտ յարաբերութեան մէջ ենք։ Ամէն այցելած երկիրներուս մէջ, զօրաւոր համակրանք մը գտայ Ցուգոսլաւիոյ հանդէպ։ Նոյնիսկ Իտալիոյ մէջ, հակառակ մամուլին մեկ մասին որ տրտայատած ուղիին, պաշտօնական շրջանակներու մէջ շատ լաւ տրամադրուած են ձեր երկրին նկատմամբ։ Այս շրջանակները բացարձակապէս համոզուած են թէ, անհրաժեշտ է բարեկամական յարաբերութիւնները պահպանել Ցուգոսլաւիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ, երկու երկիրներու չահուն տեսակէտով եւ Արեւելքի մէջ խաղաղութիւնը պահպանելու համար։

«Գալով այն զրոյցին թէ, Սերպիա առանձինն պիտի դաշնակցի Պուլկարիոյ հետ, կրնամ զանոնք անհիմն նկատել։ Լաւ կը ճանչնամ Սերպիոյ վեհանձնութիւնը, իր մեծ ու փոքր դաշնակիցներուն հանդէպ։ Ասկէ զատ, Սերպերը չեն կրնար մոռցած ըլլալ, միանալու իրենց ամենէն կատաղի թշնամիին հետ։

«Այսու հանդերձ, շատ հաւանական է որ՝ Պուլկարիան ընդունինք մեր Պալքանեան դաշնակցութեան մէջ, եթէ սակայն հելլէնները ոեւէ անպատեհութիւն չի տեսնեն ատոր մէջ եւ այն պայմանաւ որ Պուլկարները առանց բացառութեան գործադրեն Նէոյիի դաշնագրութեամբ ընդունած իրենց յանձնառութիւնները։ Կը կրկնեմ դարձեալ, որ առանց Ցուգոսլաւիոյ քան մը չի պիտի ընեմ»։

Ցետոյ, Մ. Եօանէսքու հերքած է այն լուրը, որու համեմատ, իբր թէ՝ Ռումանիա առաջարկած ըլլայ Անատոլու զրկել զօրախումբեր, Քէմալի դէմ յունական պայքարին օժանդակելու համար։

ԻՐԼԱՆՏԱՑԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Տըպլինի մէջ, բազմաթիւ անձեր պարունակող օթօմոպիլ մը, բազմամարդ փողոցէ մը անցած ատեն, մէկէն սկսած են հրազէն պարպել ամբոխին վրայ։

Քազաքային հագուստով մարդ մը, որ Տըպլինի ոստիկաններէն ըլլալ կը կարծուի, սպաննուած է եւ կին մը ու փոքրիկ աղջիկ մը վիրաւորուած են։

Ոստիկանական յիւնապետ մը փորէն վիրաւորուած է, Քազքին ուրիշ մեկ վայրին մէջ։

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ՊԱՇՏ. ՆԱՆՈՒՅՑԳԻՐ ՄԸ

Աժանս Ռիւքեր կը կարծէ գիտնալ թէ, զանազան շրջանակներու մէջ շրջող զրոյցներու հակառակ հայեցակէտներու ոչ մէկ անհամաձայնութիւն գոյութիւն չունի անգլ. և Ֆրանս. կառավարութիւններու միջեւ, ըստ Սթաի Համաժողովի, Ժընեվի մէջ ժողով մը գումարելու մասին, Գերման պատուիրակներու հետ, հատուցման խնդիրներուն վրայ խորհրդակցելու համար։

Կաւելցնէ թէ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Պելճիքայի միջեւ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ այս մասին։

Այժմ, խօսք կայ վճռելու ճշդրիտ նկարագիրը և գերը քննիչներու նախնական ժողովին, որու գումարումը անհրաժեշտ նկատուած է։

ՎՐԱՆԿԷԼԻՆՈՐ ՑԱՂԹԱՆԱԿԸ

Սեպտեմբերէն հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Մարիուբոլի, Ջաբլինօի, Վոլօնավիսի հողամասին մէջ, կռիւները կը շարունակուին կարմիրներու հետ, որոնք յարձակողականի սկսան։

Տնիէքէրի ալ եզերքին վրայ մեր յարձակողականը կը շարունակուի յաջողակեր։ Գրաւած ենք Նիկօբոլը, ձեռք անցուցած ենք 3000 գերի, 8 թնդանօթ, 6 զրահապատ օթօմոպիլ և մէկ զրահապատ վայրաշարժ։

Թօրիսի հիւսիս արեւմտակողմը, կարեւոր յաղթանակ մը տարինք, պարտութեան մատնելով 9րդ 42րդ սովիէթական և 2րդ ծովային զօրաբաժինները, գրաւեցինք 4000 գերի և 12 թնդանօթ։

ԴԱՆԻԷԼԻ ՆԱԽԱՆՑՈՐԴԸ

Հետաքրքրաշարժ արկած մը պատահած է գերմանացի գազանազուսպի մը։ Այս տնձը, որ խոհլու զէշ ունակութիւնը ունէր, յանկարծ անհետացած էր և կը փնտռուէր իրեններուն կողմէ։ Վերջապէս զայն գտան հանդարտօրէն քնացած քառագեղին մէջ, արու և էգ առիւծներու միջեւ։

Փորձեցին զայն արթնցնել, բայց երկու գազանները ընդդիմացան։ Երբ արթնցաւ գոհացաւ առիւծները չոյելով և ամենայն հանդարտութեամբ գուրս ելաւ վանդակէն։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երեսփոխանները առհասարակ համամիտ են որ ընտրութիւններու թուականը հետաձգուի քանի մը օր։

Մ. ՍՓՕՐՑԱՅԻ ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Իտալիոյ Արտաքին Գործոց նախարարը Մ. Սֆորցա, հեռագրաւ իր ցաւակցութիւնները հաղորդած է հելլէն Արտաքին Գործոց նախարար Մ. Բալիքիսի, Աղեքսանդր Թագաւորի մահուան առիթով։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ԲԵՐՈՒԻ ՄԷՋ

Լիմաէն հեռագիր մը կ'իմացնէ թէ երկրաշարժի ցնցում մը աւերած է Սանդա-Լիւսիա գիւղը։ Հարիւրաւոր վոհեր կան։

ՍՕՎԻԷԹՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ

Ռուսական թերթի մը համեմատ 344 ապստամբութիւններ պատահած են վերջին երկու տարիներուն մէջ։ Մինչդեռ 412 հակայեղափոխութիւններ եբեւան եկած են միեւնոյն ժամանակամիջոցին և մահուան դատապարտուած են 8359 անձ և 45000 հոգի բանտարկուած։

ՌՈՒՍԻՈՑ ՄԷՋ

Ութը ամերիկահպատակներ ձերբակալուած են Մոսկուայի մէջ և մահուան սպառնալիքի տակ են, պօլշեվիկեան Վարչութեան դէմ դաւադրած ըլլալու մեքսատանութեամբ։

ԺՕՌԷՍԻ ՍՊԱՆՆԻՉԸ

Ժօռէսի սպաննիչը, Ռաուլ Վիլէն, հնչուն դրամի առևտուրով զբաղիլ սկսած ըլլալուն, դատուէր 12րդ պատժական տեղին առջև, դատապարտուած է 100 ֆր. տուգանքի։

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ

Հայ կառավարութիւնը 50 հազարնոց բանակ մը կունի իր տրամադրութեան տակ, որուն վրայ կ'աւելնան նաև օրըստօրէ բազմաթիւ կամաւորներ, որոնք վճռած են մինչեւ մահ կռուիլ հայրենիքի թշնամիներուն դէմ։ Հայկական բանակին բարոյականը ամէն կերպով սքանչելի է։

ԲՈԼՈՆԻԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿ

Վիլէժքայի հիւսիս արեւելակողմը, լեհ հեծելազօրքը, փճացուած է սովիէթներու 6րդ զօրաբաժինը, գրաւելով 2 թնդանօթ, 17 արագահարուած, բազմաթիւ փոխադրակառքեր և պաշտօնաթուղթեր։

Գերիներուն մէջ կը գտնուին նաև քանի մը հրամանատարներ։

ԹՐՕՑՔԻ ՃԱՌԸ

Բանակի հրամանատարներուն ուղղուած ճառի մը մէջ, Թրօցքի յայտարարած է թէ՝ Ֆրանսա նպատակ ունի, զօրք հանել Օտեսա, Նիքօլաեվ և Նովօրօսիսք։

ՇՓՈԹՈՒԹԻՒՆ ՏՈԼԻՆԻ ՄԷՋ

Իռլանտայի մայրաքաղաքին մէջ չփոթութիւններ ծագած են, տեղի ունեցած հրացանաձգութեանց հետեւանքով բազմաթիւ մեռեալներ և վիրաւորեալներ կան։ Տուն մը կրակի տրուած է։

ՋԷՆՕՎԻԷՖԻ ԵՒ ԼՕՋՕՎՍՔԻԻ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄԸ

Պերլինէն հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ, Զէնօվիէֆ և Լօզօվսքի հրահանգ ստացած են կառավարութենէն, անմիջապէս թողուլ Գերմանիան։ Ոստիկանութիւնը մօտէն կը հսկէ անոնց վրայ։

ԱՆՀԻՄՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսական աղբիւրէ առնուած լուրեր կը հաղորդեն իբր թէ, ոչ մէկ ըմբոստութիւն չէ պատահած Մոսկուայի մէջ։ Սովիէթական հեռագիրները կանոնաւորաբար կը հասնին Բարիզ։

ԶՕՐ. ԼԷՄԱՆԻ ՄԱՀԸ

Գրիւքսէլէն կը հաղորդեն թէ, Լիէժի հերոս պաշտպանը՝ Զօր. Լէման մեռած է, թոքատապէ։ Այս մահը Պելճիքայի համար ազգային սուգ մըն է։

Զօրավարը ծնած էր Լիէժի մէջ 1851ին։ Համաշխարհային պատերազմին սմենէն մարդ ր և սմենէն ազնիւ հերոսներէն մին եղած է ինք։

Մ. ԶՐՐՉԻԼԻ ՃԱՌԸ

Անգլիոյ պատ. նախարար՝ Մ. Զըրչիլ, Տընոիի մէջ խօսած է ճառ մը Պոլշեվիկութեան և Իռլանտական կացութեան վրայ։

«Ռուսիա. ըսած է նախարարը, մոռնալու վրայ է անօթութենէ և այս հոգեվարքին պատասխանատուները Մեծամասնականներն են։ Եթէ յարութիւն առնէ, պատճառը ան պիտի ըլլայ որ, Լէնինի ազդեցութիւնը տարածուած չէ ռուս բոլոր գիւղերուն վրայ։

Իռլանտայի վրայ խօսելով, պատ. նախարարը ըսած է թէ՝ ցաւալի է տեսնել որ՝ այս երկիրը կը հետևի մարդասպաններու խումբի մը, բայց թէ ոճրագործական այդ չարժումները, հայրենասէր Իռլանտացիներու գործը չէր, և եթէ այս երկիրը արհաւիրքի վարչութեան մը տակ դատապարտուէր մոռնալու, Անգլիոյ պարտականութիւնն էր օգնել անոր։

«Միացեալ Թագաւորութիւնը, ըսած է, ընդարձակ աղբիւրներ ունի Իռլանտան կարենալ փրկելու և զայն վերակոնգնելու համար»։

ՊՕԻՆ ՌԻԶ ԵՒ ԸՆԿ.

«Սի-Վիզթօր» շոգենաւը որ կալաց կը գտնուէր գործադուլի պատճառաւ ուշացած է և պիտի հասնի Իզմիր 17/80 Հոկտեմբերի երեքշաբթի օրը և պիտի մեկնի ուղղակի դէպի Լօնտոն և Անվէրս։

ՔԻՆԱՐՏ ԼԱՅՆ

Անդրովկեանեան «Բաունիա» շոգենաւը պիտի մեկնի Բաթրասէ Դեկտեմբեր 8ին ուղղակի դէպի Նիւ-Եօրք։

Ճամբորդներու և ապրանաց համար դիմել Քարափանց վրայ ընդհ. գործակալներուն։

Թ. ՊՕԻՆ ՌԻԶ ԵՒ ԸՆԿ.

ՋՐՕՏԱՆՔԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆ

ԱՋԳԸ ԼՈՒՏՔ

Հայ յաճախորդներէն սիրաւած Ֆըրէմէրի նախկին սպասարկուներէն՝ (Էքվիփէօր)

ԽԱՐԱԿԱՄՊՈ ԽԱՐԱԿԱՄՊԻՏԻՍ

կը ծանուցանէ Զհգի Քէ այս անգամ Թօգարեալը, Թրամվէյի կայարանին դիմաց բացած է

ՆՈՐ ՍՓՅՈՒՐՔԱՆ ԳԱՐԵՋՍՐԱՏՆ «ՍԻՐԱՔԹԻ»

անուանով գրօսավայր մը, ուր պիտի գտնէք կատարեալ մաքրութիւն, եւրոպական սպասարկութիւն և ճոխ ազանդերու (մէզէ) մատուցում։

Այժմէն վստահ եղէք որ ձեր ժամերը խիստ հաճելի պիտի ըլլան և գուարթ րոպէներ պիտի անցնէք այս սրճարանին մէջ։

Ցօնեան և կիրակի օրերը ԱՆՏՐԻՒՔՈՒԹի նուագախումբը գեղեցիկ կատարներ պիտի նուագէ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Փ.— ֆէրէ

Լօնտօն	438	20)40
Նիւ—Եօրք	79	)40
Բարիզ	8	3/40
Հոլմ	4	30/40
Ամստ		)40
Պեռլին		)40
Վիէննա		
Հելսինկի	38	32)40

Թղթադրամ

Անգլ ոսկի	450	
Տոլար	122	
Ֆրանք	8	20/40
Լիր Իտալ.	4	35/40
Տրախմի		
Լէյ	2	9/40
Րուպլի		105
Մարք	1	36/40
Ֆուրսն		13/40
Ոսկի	526	)40
Նաբոլէոն ոսկի	445	1)40

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Լ. եւ Լ. Վարպետեան

ՊԱՓՐՃԵԱՆ ՓԵՐԽԱՆԷ ԹԻՒ 33 37 ՇԻՇԵՃԻԼԵՐ ՓՈՂՈՑ, ԻԶՄԻՐ

Էյրակի դէմ.—

NATIONAL UNION SOCIETY LONDON

Ընդհանուր գոյք աւելի քան Ls. **20,000,000**

CENTRAL INSURANCE LONDON

Ընդհանուր գոյք աւելի քան Ls. **19,000,000**

Ծովային արկածներու դէմ.—

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LTD.

LIVERPOOL

Ընդհանուր գոյք աւելի քան Ls. **2,000,000**

LIVERPOOL MARINE & GENERAL INSURANCE CO. LTD.

LIVERPOOL

Ընդհանուր գոյք աւելի քան Ls. **1,000,000**

Վերոյիշեալներէ զատ ուրիշ ամէն տեսակ ապահովագրական գործեր ըլկ կատարուին հանրածանօթ անգլիական Lloydերու հետ։

ՀԱՑՐԵՆԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ...
ՓԱՓԿԱՃԱՇԵՍԿՆԵՐՈՒՆ...
ԹՆԱՑՈՂԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ...

ՍԱՆԱՀՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԱՄԵՆԱՀՆՏԻՐ

«ԿՈՂՔՈՆԱՑ» ՄԻԿԱՒՈՒ ԹՈՒՂԹԸ ՇԱՒՏՃԷՔ

ՈՐՈՒՆ ՑԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՆՈՒՐԱՆԱԼԻ ԵՆ

Փոչիեցէք և ոչխէ խափանէք

կ. Պոլսոյ Միքայէլ Եմիրեմեան և ընկ. տեղւոյն մանաճիւղը

ՏԵԱՐ ԳՐԻԳՈՐ ՊԻՆԵԱԹԵԱՆ

Հայոց հիւանդանոց փողոց թիւ 4

ԱՀԱՐՈՆ ԳԼՐԳԵԱՃԱՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Իր արուեստը Բարիզ կատարելագործելով, երկարամեայ փորձառութեանը չնորհիւ, կատարելապէս կը գոհացնէ իրեն դիմող ամենազգուշաճան յաճախորդներն իսկ. չափաւոր գիներով կը պատրաստէ քնականին յար և նման ճաշակաւոր ու դիմացկուն ակռաներ (ոսկիէ, բլաթինէ, քաուչուկէ և լն.)

Կը դարմանէ ակռայի հիւանդութիւնները կարճ ժամանակի մէջ։

Ուրբաթ օրեր կէսօրէ վերջ ժամը 3 — 5 ձրի առամնահանութիւն։

Մաքրութիւն և հակաեխական միջոցներ կատարեալ։

Դիմել Գօնաքի դիմաց էվլիյազաէ պանդոկին 8—9 թիւ դարմանատունը։

Կ. Ս. ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ
ԱԼԻՒՐԻ ԵՒ ՆՊԱՐԵՂԷՆԱՑ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԱՒՈՒՍ ՆԿԵՂԵՑԻՈՑ ԴԻՄԱՑ
ՆՐՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Կ'ուզէք հարեզ ու հոտաւէտ քէյ խմել, գործածեցէք

ԼԻԲԹՐՆ և ԼԱԳԸՆԶ

մաքքայով քէյերէն՝ որոնք ունէ վաճառատան հետ մրցող գիներով կը ծախուին մեր քով։

Ձեր նախաճաշերուն համար անհրաժեշտ անխարդախ

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ ՊԱՆԻՐԸ

ու պիտի գտնէք մեր վաճառատան մէջ։

ՖՕՐԹԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐՈՎ

ԿԱՏԱՐԵԼԱՊԷՍ ԿԸ ԲԺՇԿՈՒԻՆ

Ընդհանուր Վերջանոց
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՆԵՊՐ· ԴԵՂԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
77 ՖՐԱՆԿԱՑ ԹԱՂ 77 ԻԶՄԻՐ
Ամեն մէկ չիշին գինն է 200 դրուշ
ՕՐԱԿԱՆ 6 ԴԵՂԱՀԱՏ
SOCIÉTÉ FORTINES 126 Rue la Fayette Paris

ՓՆտուեցէք ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ
ՁԱՅՆ ՄԱՐՏԻՒ ԳԻՄԱՑ Ի· ԴՅՍՔԻ ԼՐԱԳՐԱՎԱՃԱՌԻ ԽԱՆՈՒՔԸ

Անարդար եւ Վտանգաւոր ՀԱԼԱԾԱՆՔ

— Երեանի մօտիկ գիւղերէն մէկի մէջ գիւղական կօմիսարը արհեստաւոր գողթականէ մը, իր յուսացած կաշառքի մասին մերժում ստանալով՝ յաջորդ օրերու մէջ անոր 18ամեայ զաւակը 24 տարեկան կը դարձնէ և յաջորդ օրը ֆրօնտը կը ղրկէ։

Տեղացի ծանօթները կօմիսարին կը մօտենան, կը փորձեն միջնորդել։

— Էհ՛ Քողէք, ձեր հոգին... ի՞նչէք եկել չանորդի վանեցի սպեկուլեանոնների մասին խօսում, նրանք բոլորն էլ դեղերտիրներ են, պատասխանում է պ. կօմիսարը վրդովմունքով։

Առանց այս նոր և սիստեմաթիք բընոյթ ստացած հալածանքին ալ Թիւրքահայութեան մէջ աճող հակակրանքը դէպի ռուսահայ հատուածի պաշտօնէական, միջին և ստորին խաւերը, դէպի գնտիլիգենցիան վերջերս բնական է, որ աւելի խոր արմատներ ձգած է։ Այժմ Թիւրքահայ մասսայի մէջ կը տիրէ ընդհանուր մասսայական յոռետեսութիւն դէպի տեղական պաշտօնէական կազմը և մասնաւորականութիւնը, որ պատճառական հետեւակրութեամբ կը խօսի տաճկահայութեան մասին, բայց օտարի մը հանդէպ նոյն տաճկահայերու վրայ և հինգ տարի գաղթականներու մէջ ապրելով միտքին դեռ չի կրցեր ճանչնալ գայն, այլ առաջնորդուած է միայն հեշտին, ձուլամիտ և անարդար ընդհանրացումներով ու եզրակացութիւններով։

Օրէցօր հոգեկան կապը տաճկահայերու մէջ դէպի իրենց ռուսահայ «եղբայրները»ը ամլանալու փոխարէն կը թուլանայ, կը փոխուի հացէին եղած անուանարկիչ որակումներուն վերջերս մեացած անարգական վերաբերումը և պաշտօնական հալածանքը, Թիւրքահայութեանը Թիւրդրած է ուեւէլի ամրացնել իր ոյժերը իւրաքանչիւր գոյութիւնը պահպանելու համար։

— Այս բոլոր հալածանքները, կ'ըսէր անցեալ օր 8 անձէ բաղկացած ընտանիքի մը միակ աշխատաւոր անդամը — մեզ կը հարկադրեն կամ գաղթել ուրիչ երկիր մը — կամ լարել մեր ոյժերը այս չարագործ գողերու, աւազակներու հարատահարութեան և ճնշումներու դէմ պաշտպանուելու և մեր գոյութիւնը փրկել կրնալու համար։

Ուրիչ Թիւրքահայ մը խօսելով նոյն հարցի մասին հետեւեալ եզրակացութեան հասաւ։ Մեր գէմ սկսած այս հալածանքը, զեղծարարութիւնները, կաշառակերութի ները չեն կրնար մեռցնել մեր տոկունութիւնը, մենք անոնց ճնշումներու դէմ կը դիմենք նոր հնարամտութեան։ Ծօսք չի կրնար լինել այն մասին, որ ստեղծուած այս դրութեան մէջ Թիւրքահայերու մէջ կը լինեն չատեր, որոնք իրենց դժգոհութիւնը արտայայտած ժամանակ կընկնին չափազանցութիւններու մէջ և կը հանեն ծայրայեղ և վտանգաւոր եզրակացութիւններ։ Բայց փաստն այն է որ արդար դժգոհութիւնները օրէօր աւելի սուր կերպարանք կստանան և կը յանգին ծայրայեղութիւններու։

Պէտք է դիտել, որ դժգոհութիւնը Թիւրքահայերու մէջ միայն հասարակ մասսայի մէջ չէ, այլ նաև ամբողջ ինդելիգենցիայի։ Դժուար Թէ դուք Երեանի մէջ գտնէք ընդամէնն 10 հատ Թիւրքահայ մտաւորական, որոնք միևնոյն դժգոհութեամբ դատնացած չլինեն։ Մեզ համար գաղտնի չէ այն իրողութիւնը, որ նոյնիսկ պետական բարձր շրջանակներու մէջ պաշտօնեաները, օր. պարլամենդի անդամները, մինիստրներու օգնականները և գանազան կարեւոր պաշտօններու գլուխ գտնուող Թիւրքահայերը նոյն իսկ պժգոհ են իրենց շրջապատի մթնոլորտէն, իրենց չուրջը տիրող անհամակացութենէն, մտայնութենէն և վերաբերումէն։

Զարմանալին այս է, որ ռուսահայ հատուածի մէջ չատերը այսքան խոշոր իրողութիւն չեն ուզեր տեսնել և բարձրաձայն կ'աղաղակեն Թէ հատուածական հարց գոյութիւն չունի։

Ի հարկէ այդքան Թեթեւամիտ աղաղակով չէորը վերքը պիտի բուժուի, այդ կիդծ, բռնազբօսիկ միջոցները չեն, որ օրէցօր խորացող վէրքը պիտի դադրեցնեն։

Պարզ աչքով կը տեսնուի վէրքը, որ օրէցօր կը խորանայ։

Այժմ կարելի է՝ եթէ ոչ արմատապէս բուժել, գոնէ արգիլել այդ վէրքի վարակումը, մեղմացնել վտանգը, մինչեւ որ գայ փրկարար ժամանակը իր բուժիչ դարմանով։

Մեր կարծիքով կարելի է, որուհամար կ'առաջարկենք հետեւեալ միջոցները։

Քանի դեռ Թիւրքահայ գաղթականութիւն չի վերադարձեր իւր տները, դադրեցնել, քանի դեռ Թարմ է Թիւրքահայերու յիշողութեան մէջ այն միտքը Թէ իւր այսօրուան դժբաղդութեան մէկ պատճառն ալ ռուսահայութեան գործելակերպն է եղեր, տեղացիներու և գաղթականութեան միջև ստեղծուած այս անախորժ փոխյարաբերութիւնէն առաջացած վէրքները հնարաւոր չէ արմատապէս բուժել իսկ չարիքը սահմանափակել, փոխադարձ դժգոհութիւններու կարգ մը պատճառները վերցնել, հետզհետէ ուր կերպարանք ստացող անախորժ գրութիւնը կարելի է հեչտութեամբ մեղմացնել։

(Հայաստան Զայն) ՏԱՃԿԱՀԱՑ